

FONKSİYONLARIN DÖNÜŞÜMLERİ

DÖNÜŞÜM -ÖTELEME

Bir fonksiyon grafiğine uygulanan öteleme veya simetri işlemlerine **dönüşüm** adı verilir.

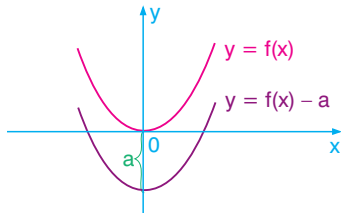
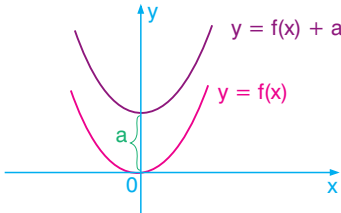
Bir fonksiyon grafiğinin düzlemde bir yerden bir yere belli bir doğrultu ve yönde yer değiştirme hareketine **öteleme** denir.

DİKEY (DÜŞEY) ÖTELEME

$y = f(x)$ bir fonksiyon ve **a pozitif** bir sabit sayı olsun.

Bu durumda,

- $y = f(x) + a$, f nin grafiğini dikey olarak yukarı doğru a birim öteler.
- $y = f(x) - a$, f nin grafiğini dikey olarak aşağı doğru a birim öteler.

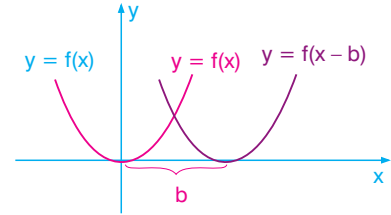
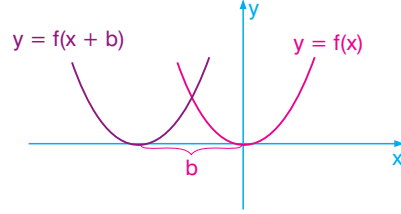

Dikey (düşey) öteleme sonucu grafiğin şekli korunur, yani şekilde bir bozulma oluşmaz.

YATAY ÖTELEME

$y = f(x)$ bir fonksiyon ve **b pozitif** bir sabit sayı olsun. Bu durumda,

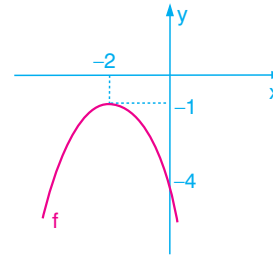
- $y = f(x + b)$, f nin grafiğini yatay olarak sola doğru b birim öteler.
- $y = f(x - b)$, f nin grafiğini yatay olarak sağa doğru b birim öteler.

Yatay öteleme sonucu grafiğin şekli korunur, yani şekilde bir bozulma oluşmaz.

Dikey ve yatay ötelemenin art arda uygulandığı durumlarda ötelemenin sıralamasının önemi yoktur.

ÖRNEK

$y = f(x)$ fonksiyonunun grafiği verilmiştir.

Buna göre,

$$g(x) = f(x) + 1 \text{ ve } h(x) = f(x - 3)$$

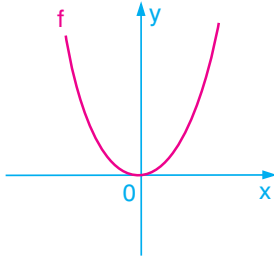
fonksiyonlarının grafiklerini $y = f(x)$ fonksiyonun grafiğinden yararlanarak çizelim.

ÖRNEK

Aşağıdakilerden hangisi $y = f(x)$ in grafiğinin dikey olarak 1 birim yukarı ve yatay olarak 2 birim sağa ötelenmesiyle elde edilen fonksiyonun denklemdir?

- A) $y = f(x - 2) + 1$ B) $y = f(x + 2) + 1$ C) $y = f(x + 1) + 2$
D) $y = f(x) + 2$ E) $y = f(x - 1) + 2$

ÖRNEK

Şekilde $y = f(x)$ fonksiyonunun grafiği verilmiştir.

Buna göre, $g(x) = f(x + 2) + 1$ fonksiyonunun grafiğini $y = f(x)$ fonksiyonun grafiğinden yararlanarak çizelim.

ÖRNEK

$(2, -4)$ noktası, $y = f(x)$ fonksiyonunun grafiği üzerindedir.

Buna göre, aşağıdaki noktalardan hangisi kesinlikle

$$y = f(x + 3) - 2$$

fonksiyonunun grafiği üzerindedir?

- A) $(1, 2)$ B) $(-1, 4)$ C) $(-1, -6)$
D) $(-1, 2)$ E) $(-1, -2)$

ÖRNEK

Tanım kümesi $[-1, 3]$ olan $y = f(x)$ fonksiyonu veriliyor.

Buna göre, $y = f(x - 3) + 2$ fonksiyonunun tanım kümesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) $[-5, 0]$ B) $[-5, 2]$ C) $[3, 7]$
D) $[2, 4]$ E) $[2, 6]$

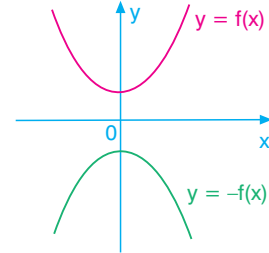

Ötelemelerde $y = f(x)$ fonksiyonunun tanım kümesi incelenirken sadece yatay ötelemeye bakılır, görüntü kümesi incelenirken düşey (dikey) ötelemeye bakılır.

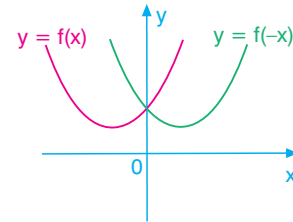
SİMETRİ

Dik koordinat sisteminde;

- Bir noktanın x eksenine göre simetriği alınırken; apsis değişmez, ordinat ise sadece işaret değiştirir.
- $y = f(x)$ in grafiğinin x eksenine göre simetriği $y = -f(x)$ tir.

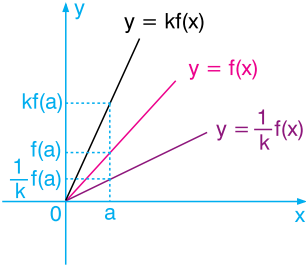
- Bir noktanın y eksenine göre simetriği alınırken; ordinat değişmez, apsis ise sadece işaret değiştirir.
- $y = f(x)$ in grafiğinin y eksenine göre simetriği $y = f(-x)$ tir.

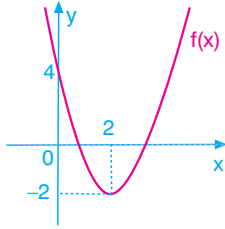

NOT

$y = kf(x)$ in grafiği, $f(x)$ in grafiği üzerindeki her noktanın ordinat değerinin k katı alınarak çizilir.

ÖRNEK

Şekilde $y = f(x)$ fonksiyonunun grafiği verilmiştir.

Buna göre, $g(x) = \frac{1}{2}f(x)$ fonksiyonunun grafiğini $y = f(x)$ fonksiyonun grafiğinden yararlanarak çizelim.

ÖRNEK

$f(x) = 4x^2 - 2x$ fonksiyonunun grafiği dikey olarak 2 kat daraltılınca $g(x)$ fonksiyonunun grafiği elde edilmiştir.

Buna göre, $g(x)$ in denklemini aşağıdakilerden hangisidir?

- A) $g(x) = 2x^2 + 2x + 1$ B) $g(x) = 2x^2 - 4x$
 C) $g(x) = -2x^2 + 4x - 1$ D) $g(x) = 2x^2 - x$
 E) $g(x) = 8x^2 - 4x$

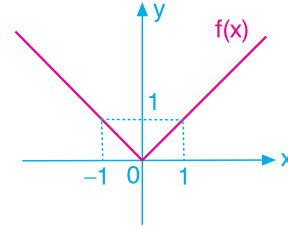
YATAY DARALMA VE GENİŞLEME

$y = f(x)$ bir fonksiyon olsun. $k > 1$ sabit sayısı için,

- ▶ f nin grafiğinin k kat yatay daralmasıyla $y = f(kx)$ in grafiği elde edilir.
- ▶ f nin grafiğinin k kat yatay genişlemesiyle $y = f\left(\frac{1}{k}x\right)$ in grafiği elde edilir.

Bu işlemlere **yatay genişleme ve daralma** denir.

ÖRNEK

Şekilde $y = f(x)$ fonksiyonunun grafiği verilmiştir.

Buna göre, $g(x) = f\left(\frac{x}{2}\right)$ fonksiyonunun grafiğini $y = f(x)$ fonksiyonun grafiğinden yararlanarak çizelim.

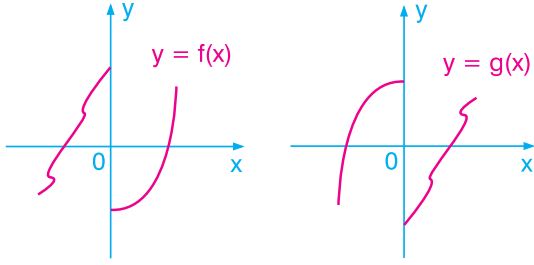
ÖRNEK

$(4, -1)$ noktası, $y = f(x)$ fonksiyonun grafiği üzerindedir.

Buna göre, aşağıda verilen noktalardan hangisi kesinlikle $y = 3 + f(2x)$ fonksiyonunun grafiği üzerindedir?

- A) $(-5, 0)$ B) $(-5, 2)$ C) $(3, 4)$ D) $(2, 2)$ E) $(2, 1)$

ÖRNEK

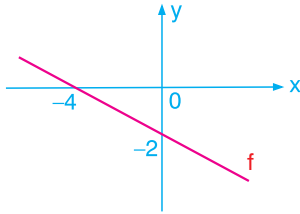

Yukarıda $y = f(x)$ ve $y = g(x)$ fonksiyonlarının grafikleri verilmiştir.

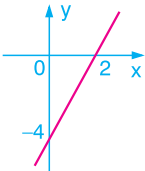
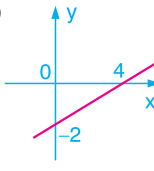
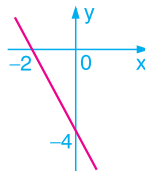
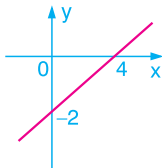
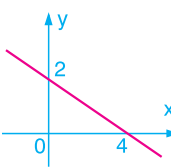
Buna göre, aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) $g(x) = f(-x)$ B) $g(x) = -f(x)$ C) $g(x) = -f(-x)$
 D) $g(x) = -f(1-x)$ E) $g(x) = 1 - f(-x)$

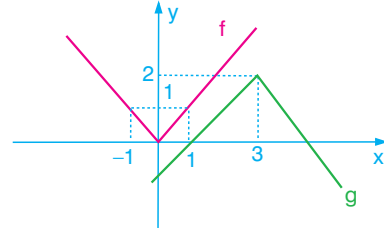
ÖRNEK

Yukarıdaki grafik $y = f(x)$ fonksiyonunun grafiği olduğuna göre, $y = -f(-x)$ in grafiği aşağıdakilerden hangisidir?

- A)   B)   C)
 D)   E)

ÖRNEK

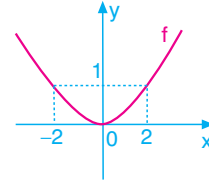

Şekilde $y = f(x)$ fonksiyonunun grafiğine dönüşümler uygulanarak $y = g(x)$ fonksiyonunun grafiği elde ediliyor.

Buna göre, $g(x)$ fonksiyonu aşağıdakilerden hangisine eşittir?

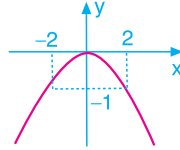
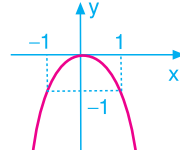
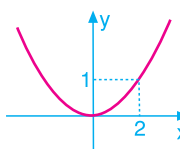
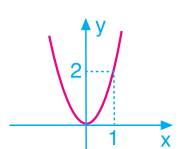
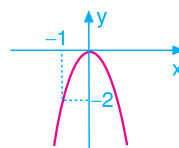
- A) $-f(x - 3) - 2$ B) $-f(x - 3) + 2$ C) $-f(x + 3) + 2$
 D) $f(3 - x) - 1$ E) $-f(x + 2) - 3$

ÖRNEK

Yukarıda $y = f(x)$ fonksiyonunun grafiği verilmiştir.

Buna göre, $y = -f(2x)$ fonksiyonunun grafiği aşağıdakilerden hangisidir?

- A)   B)
 C)   D)
 E)

ÖRNEK

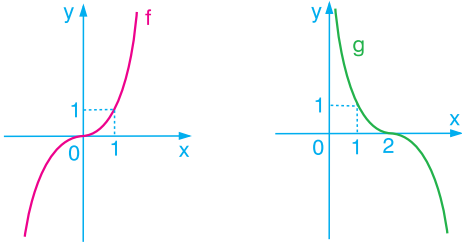
$$f(x) = x^2 + 2x + 5$$

fonksiyonunun grafiği a birim sağa ve b birim aşağı doğru ötelenerek $g(x) = x^2 - 4x + 5$ fonksiyonunun grafiği elde ediliyor.

Buna göre, a + b toplamı kaçtır?

- A) 4   B) 5   C) 6   D) 7   E) 8

ÖRNEK

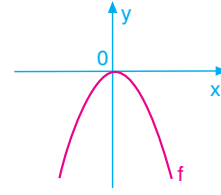

Şekilde $y = f(x)$ fonksiyonunun grafiğine simetri dönüşümü uygulanarak $y = g(x)$ fonksiyonunun grafiği elde edilmiştir.

Buna göre, $g(x)$ fonksiyonu aşağıdakilerden hangisi olabilir?

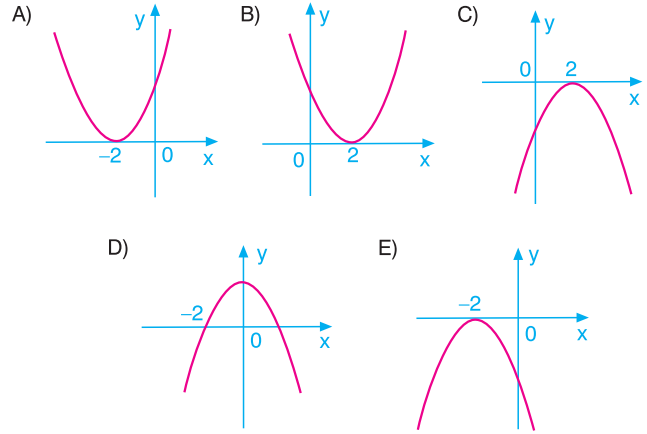
- A) $g(x) = -f(x + 2)$ B) $g(x) = f(x - 2)$ C) $g(x) = f(2 - x)$
D) $g(x) = f(1 - x) + 2$ E) $g(x) = f(x - 1) + 2$

ÖRNEK

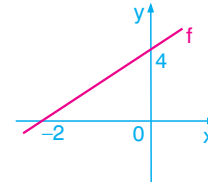

Yukarıda $y = f(x)$ fonksiyonunun grafiği verilmiştir.

Buna göre, $y = -f(x - 2)$ fonksiyonunun grafiği aşağıdakilerden hangisidir?

ÖRNEK

Yukarıda $y = f(x)$ doğrusal fonksiyonunun grafiği verilmiştir.

Buna göre, $y = -f(4 - x)$ fonksiyonunun grafiğinin eksenlerle oluşturduğu kapalı bölgenin alanı kaç birimkaredir?

- A) 18   B) 24   C) 36   D) 40   E) 48

ÖRNEK

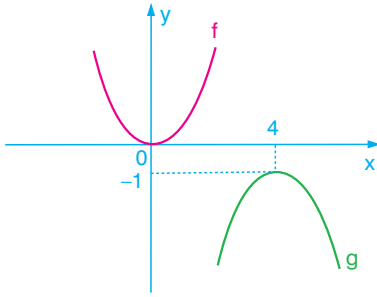
$f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$, $y = f(x)$ fonksiyonunun grafiğine aşağıdaki dönüşümler uygulanarak $y = g(x)$ fonksiyonunun grafiği elde ediliyor.

- yatay olarak 2 kat daralma
- 4 birim sağa öteleme

Buna göre, $g(x)$ fonksiyonu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) $g(x) = f(2x + 4)$ B) $g(x) = f(2x) + 4$ C) $g(x) = f(2x) - 8$
D) $g(x) = f(2x - 4)$ E) $g(x) = f(2x - 8)$

ÖRNEK

Şekilde $y = f(x)$ fonksiyonunun grafiğine sırasıyla aşağıdaki dönüşümler uygulanarak $y = g(x)$ fonksiyonunun grafiği elde ediliyor.

- x eksenine göre simetri
- 4 birim sağa yatay öteleme
- 1 birim aşağı dikey öteleme

Buna göre, $g(x)$ fonksiyonu aşağıdakilerden hangisine eşittir?

- A) $y = -f(x - 4) - 1$ B) $y = -f(x - 4) + 1$ C) $y = -f(x + 4) + 1$
D) $y = f(x - 4) - 1$ E) $y = -f(x + 4) - 1$